

Onderwerp Bijverdienen in de bijstand - de (parttime) werkpremie

Steller M. Hansens

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	89 46	Bijlage(n)	-	Ons kenmerk	72712-2022
Datum	9-3-2022	Uw brief van		Uw kenmerk	

Geachte heer, mevrouw,

Bij de bespreking van het Werk- en Ontwikkelprogramma 2022-2025 (620560-2021) afgelopen januari 2022 hebben we aangegeven dat onderzoeken hoe we bijverdienen in de bijstand kunnen stimuleren. In deze brief informeren we u waarom we dit van belang vinden en hoe we hieraan invulling kunnen geven.

Waarom willen we bijverdienen in de bijstand stimuleren?

De arbeidsmarkt is continu in beweging. Door corona zijn de uitdagingen op de arbeidsmarkt nog groter geworden. Er is sprake van een toenemende krapte in veel sectoren en we hebben te maken met een mismatch op de arbeidsmarkt waardoor vraag en het aanbod van arbeid niet goed op elkaar aansluiten. Tegelijkertijd staan er mensen aan de kant die om diverse redenen niet aan het werk komen. Met het Werk- en Ontwikkelprogramma 2022-2025 bieden we deze groep extra mogelijkheden om toch stappen richting werk of activering te zetten. Eén van de elementen van dat programma is om de overgang van uitkering naar werk lonender te maken, zodat mensen er financieel op vooruitgaan als ze gaan werken.

Eerder hebben we al in het experiment Bijstand op Maat gekeken naar verschillende groepen mensen in de bijstand in de periode november 2017-2019. Hier kwam toen al naar voren dat mensen die individueel maatwerk kregen of die mochten bijverdienen meer zelfvertrouwen hebben gekregen en meer zelfredzaam zijn geworden. Eén van de conclusies was dat positieve aandacht, eigen inbreng in bijvoorbeeld scholing en een financiële prikkel een rol spelen in een effectieve dienstverlening aan mensen in de bijstand. Door het experimentele karakter konden we toen tijdelijk afwijken van de (strakke) regels van de Participatiewet. Nu is in het coalitieakkoord opgenomen dat het kabinet de grenzen voor bijverdienen in de bijstand de komende periode wil gaan verruimen. De erkenning dat dit wenselijk is, biedt ons wellicht mogelijkheden om al op kortere termijn met aanvullende maatregelen te komen. We willen daarom

Volgvel 1

onderzoeken wat we kunnen doen om bijverdienen in de bijstand nog aantrekkelijker te maken.

Binnen de wettelijke ruimte hebben we onlangs onder andere een uitstroompremie naar werk ingevoerd voor personen die al langer dan drie jaar een beroep doen op een bijstandsuitkering. Voor mensen die parttime aan de slag gaan, levert dit echter nog niet zoveel op. Zij kunnen een korte periode (6 maanden) gebruik maken van de zogenaamde “vrijlating”, waardoor een deel van het verdiende inkomen niet met de uitkering wordt verrekend. Omdat wij parttime werk als een belangrijke eerste stap richting financiële onafhankelijkheid beschouwen, willen we dit extra stimuleren. Hiermee kunnen we een groep mensen van wie de talenten nog onbenut zijn gebleven, mee laten doen en laten bijdragen aan het oplossen van de krapte op de arbeidsmarkt.

Het lonender maken van het bijverdienen in de bijstand is niet alleen voor Groningen een punt van aandacht. Ook andere gemeenten zetten al stappen om deze vorm van werk lonender te maken. Zo heeft de gemeente Amsterdam een regeling ingevoerd die bijstandsgerechtigden met deeltijdwerk gedurende een langere periode van een hoger inkomen voorziet.

In deze brief gaan we eerst in op de ervaringen die Amsterdam heeft opgedaan met een bijverdienregeling. Daarna zetten we een aantal alternatieven op een rij.

Ervaringen uit Amsterdam

In Amsterdam kunnen bijstandsgerechtigden die in deeltijd aan het werk gaan, 30% van de verdiende inkomsten behouden. Dat is meer dan in de Participatiewet is opgenomen (25%) en gedurende een langere periode (langer dan 6 maanden). Omdat het voor de gemeente wettelijk niet mogelijk is om het percentage en de duur van de vrijlating aan te passen, heeft Amsterdam ervoor gekozen om hiervoor het instrument van de premie te benutten. De wet biedt namelijk wel de mogelijkheid om bijstandsgerechtigden één of twee maal per jaar een premie te verstrekken (van in totaal maximaal €2.672). Het experiment bestaat eruit dat bijstandsgerechtigden maandelijks 30% van hun inkomsten “sparen” en dat bedrag (na aftrek van de normale vrijlating van 25%) halfjaarlijks wordt uitgekeerd. Dit experiment is onlangs geëvalueerd¹. De belangrijkste uitkomsten waren:

- De bijverdienpremie zorgt ervoor dat werken loont, dat uitkeringsgerechtigden zich meer gezien voelen en (betaald) werk beter waarderen. Dit alles draagt bij aan het welzijn van mensen.
- De premie wordt vooral besteed aan het aflossen van schulden, achterstallige betalingen en vaste lasten, zoals huur, verzekering en abonnementen.
- De bijverdienpremie stimuleert bijstandsgerechtigden om de stap naar werk te zetten. Mensen die werken zijn zeer tevreden met de premie en de premie leidt tot een hogere uitstroom naar werk en dus een daling van de bijstandslasten.
- (Meer) aandacht draagt bij aan een grotere kans op werk. Het bieden van meer aandacht en begeleiding wordt beter gewaardeerd en schept meer vertrouwen

---

¹ <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9584231/1#search=%22bijverdienpremie%22>
<https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10832497/1#search=%22bijverdienpremie%22>
https://amsterdam.raadsinformatie.nl/vergadering/925540#ai_6401234

Volgvel 2

waardoor er in de samenwerking tussen burger en gemeente meer ruimte is voor maatwerk.

Dat heeft ertoe geleid dat de gemeente Amsterdam eind 2020 heeft besloten om de bijverdienpremie voor alle mensen in de bijstand mogelijk te maken vanaf 1 maart 2021, vooralsnog tot en met eind 2023.

Wat doen we al in Groningen?

In Groningen maken we al gebruik van de verschillende (wettelijke) regelingen die bijstandsgerechtigden kunnen helpen om stappen te zetten richting werk. In de eerste plaats benutten we de verschillende wettelijke mogelijkheden voor het vrijlaten van inkomsten (artikel 31, tweede lid, onderdelen n, r en y). In de tweede plaats verstrekken we een premie op werk voor langdurig bijstandsgerechtigden die aan het werk gaan.

Benutten van wettelijke mogelijkheden voor vrijlating inkomsten uit arbeid

Wanneer mensen naast de uitkering gaan bijverdienen zijn er voor drie groepen mogelijkheden om een deel van het verdiende inkomen niet in mindering op de uitkering te brengen. In Groningen maken we gebruik al deze mogelijkheden.

- Voor iedere bijstandsgerechtigde die aan het werk gaat geldt dat 25% van de inkomsten uit arbeid met een maximum van 223,- euro per maand, gedurende zes maanden worden vrijgelaten.
- Voor een alleenstaande ouder met een kind tot 12 jaar geldt dat gedurende 30 maanden 12,5% van de inkomsten worden vrijgelaten met een maximum van € 139,71.
- Voor mensen met een medische urenbeperking geldt dat na afloop van deze periode, zolang zij aan het werk zijn, 15% van hun inkomsten worden vrijgelaten tot een bedrag van € 141,69.

Uitstroompremie op werk

We hebben in onze re-integratieverordening een uitstroompremie op werk opgenomen voor bijstandsgerechtigden die drie jaar of langer een uitkering hebben gehad en uitstromen naar werk. Wanneer iemand parttime aan het werk gaat is dat eenmalig €300,- . Wanneer iemand geen beroep meer hoeft te doen op een uitkering is dat €1.200 euro. Hiervan wordt 25% direct uitbetaald, zodat eventuele frictiekosten kunnen worden opgelost. Het resterende deel ontvangt men na zes maanden.

We maken bijverdienen in de bijstand dus al mogelijk. Dit zou echter nog meer kunnen. Aan de uitkomsten van het experiment in Amsterdam zien we dat extra investeringen leiden tot meer inkomen voor de inwoner én een grotere kans op uitkeringsonafhankelijkheid op termijn. Wij zouden graag extra maatregelen nemen om het werken voor mensen die vanuit de bijstand aan het werk gaan, lonend te maken en ook de financiële positie te versterken van mensen die zijn aangewezen op deeltijdwerk. Hieronder schetsen we welke mogelijkheden daarvoor (met inzet van een premie) zijn.

Hoe kan de regeling voor de (parttime)werkpremie eruitzien?

Er zijn verschillende mogelijkheden om een (parttime) premie op werk in te richten. Daarbij geldt overigens bij alle varianten dat we begeleiding bieden bij het verkrijgen en behouden van werk en het waar mogelijk uitbreiden van de arbeidsomvang en de

(financiële) advisering en ondersteuning bij de overstap van uitkering naar werk. Dit is onderdeel van de maatregelen in het Werk- en ontwikkelingsprogramma.

1. Uitbetaling premie met verrekening

Een eerste mogelijkheid is het voorbeeld uit Amsterdam. Iemand die in deeltijd gaat werken bouwt maandelijks een aanspraak op een premie op. Voor de hoogte daarvan heeft Amsterdam gekozen voor 30% van de inkomsten uit arbeid tot een maximum van € 223,- per maand. Hierop worden de wettelijke vrijlatingen in mindering gebracht. De opgebouwde premie wordt halfjaarlijks uitbetaald. Hiermee weten mensen zeker dat zij gedurende langere periode een hoger inkomen hebben dan de bijstand. Nadeel van een premie is dat deze niet maandelijks kan worden uitbetaald². Het verrekenen van de vrijlating met de premie levert daarnaast tot extra uitvoeringslast. Daarnaast is onzeker gedurende welke periode de premie onbelast kan worden verstrekt.

2. Uitbetaling premie zonder verrekening

Een tweede mogelijkheid is om een deeltijdpremie te verstrekken, onafhankelijk van de werkelijke inkomsten. Daarin wordt naast de normale vrijlatingen dus een aanvullende premie verstrekt. Ook deze zou dan halfjaarlijks kunnen worden toegekend. Verschil met de Amsterdamse variant is dat de inwoners gedurende het eerste half jaar extra voordeel hebben en na het half jaar een verlaging van het inkomen plaatsvindt. Het voordeel is dat er geen verrekeningen plaats hoeven te vinden. De gemeente kan de hoogte van de premie (evenals bij optie 1) zelf bepalen.

3. Ophoging uitstroompremie (parttime/fulltime) werk

De derde mogelijkheid is om de doelgroep te verbreden en/of het bedrag van de bestaande uitstroompremie op werk te verhogen. Diegene die volledig uitstroomt ervaart een groter voordeel. Maar ook zij die parttime aan het werk gaan zouden meer kunnen profiteren door bijvoorbeeld deeltijders ook een premie na een half jaar te verstrekken (ook als zij niet volledig aan het werk gaan). Daarnaast kan worden gekeken of de premie ook toegekend kan worden aan mensen die minder lang een beroep op een uitkering hebben gedaan. Voordeel van deze optie is dat dit gemakkelijk kan worden ingevoerd door kleine aanpassingen van de bestaande verordening.

4. Afwachten op nieuwe regeling kabinet

De vierde mogelijkheid is om op dit moment nog niets te doen en af te wachten totdat er meer duidelijkheid is over het voornemen van het kabinet om de ruimte om bij te verdienen in de bijstand te verruimen. Dát het kabinet met voorstellen komt, is wel helder, wanneer en hoe ze er precies uitzien nog niet. Een voordeel van wachten is dat we direct structurele maatregelen kunnen nemen. Een nadeel is dat de huidige groep bijstandsgerechtigden daar voorlopig niet van kan profiteren en de arbeidsmarkt hiertoe wel mogelijkheden biedt.

Wat zijn de risico's?

Het invoeren van een vorm van premie bij deeltijdwerk heeft juridische en financiële gevolgen. Zo heeft het ministerie van SZW erop gewezen dat een premie geen structureel karakter mag krijgen en het bovendien aantoonbaar moet bijdragen aan de

---

² Omdat de premie in dat geval door de belastingdienst wordt beschouwd als (belastbaar) inkomen

Volgvel 4

arbeidsinschakeling van mensen. In de premievarianten lopen we hier dus een risico, al wordt de werkwijze van Amsterdam momenteel door het Ministerie gedoogd.

Daarnaast zijn aan extra premies ook extra kosten verbonden. De hoogte daarvan is afhankelijk van de keuzes over de hoogte en duur van de premies in de verschillende varianten. In hoeverre dit (deels) wordt gecompenseerd, kunnen we nu nog niet vaststellen.

Wat gaan we doen?

De komende periode brengen we de voor- en nadelen en de kosten en risico's van de verschillende varianten van het stimuleren van (parttime) werkpremie in beeld. De uitkomsten daarvan geven we mee aan de coalitieonderhandelingen voor een nieuw college. Daarbij zullen we ook aandacht besteden aan de monitoring van eventueel te nemen maatregelen, zodat we kunnen vaststellen of deze ook werkelijk bijdragen aan de arbeidsmarktpositie, het welzijn en het inkomen van onze inwoners. Daarnaast overwegen we nog om te deel te nemen aan een (in omvang beperkte) landelijke pilot in het kader van "simpel switchen" waarin (bestaande) premies worden ingezet om een deel van de inkomsten uit werk niet te verrekenen.

Tot slot

Wij vinden het van groot belang dat we met de uitbreiding van de (parttime) werkpremie mensen in beweging kunnen brengen die om wat voor reden dan ook nu nog aan de kant staan, terwijl de arbeidsmarkt ook deze talenten goed kan gebruiken. Wij verwachten met deze premie een groot deel van het (parttime) potentieel aan arbeidskrachten te kunnen aanspreken en te verleiden om aan de slag te gaan. Hoewel meer werken niet voor iedereen tot de mogelijkheden behoort, verwachten we dat als mensen eenmaal in beweging zijn gekomen, een volgende stap bijvoorbeeld naar nog meer uren werken, makkelijker te maken is. De ervaringen uit Amsterdam onderschrijven dit. De komende periode gebruiken we om de verschillende varianten uit werken, zodat een nieuw college hierover voorstellen aan de raad kan doen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.